

*„Vigyázz! mert közel van a homálynak partja,
Elnyel, ha az észnek fénye meg nem tartja,
A kinek díszére építsél templomot,
És a vakság ellen hányj több-több ostromot.”*
Csokonai Vitéz Mihály: Marosvásárhelyi gondolatok

Vásárhelyi gondolatok — Székely Szabadság Napja

AZ ERDÉLYT JÁRÓK KÖZHASZNÚ EGYESÜLET FOLYÓIRATA

T I S Z Á S

Számháborúzni nem akarok. Kérdezik: hányan voltak? Kevesen voltak? Ugye, milyen kevesen voltak? Na ugye, milyen kevesen voltak! Közel van a homálynak partja és sokan örülnek, vagy legalábbis nem búslakodnak: vakok, megvakultak, rövidlátók, szemellenzősök, szemkötősök. Mit akartok? Csendben bevégezni az erdélyi magyarság sorsát, asszisztálni az RMDSZ-es felsővezetők jól fizető megalkuvásához, lezárni a székelység történetét, megépíteni egy jókora szekler-skanzent, ahol majd belépőt lehet szedni egy-egy talpraesett álgóbénak

és a turistáknak jó nagyokat lehet sírni – áfonyapálinkát szopogatva, kürtös kalácsot majszolva.

Itthon vagyunk! – Esik a szívünkre az ólomnehéz megállapítás, ahogy a függönyök, ablakok, ajtók mögött a vásárhelyi magyarok félve, bizonytalanul, olyan nemtudommitérezzek-mitmondjak-gondoljak módon szemlélik a kékarany zászlókat lengető vonulókat. S én mit érzek? – teszem fel a kérdést. Valami nagyon közös magányt; közös magányt azokkal, akik őseik iránti hűségéből, gyerekeikért vállalt felelősségből, magukkal szembeni er-

kölcsi elvárásokat megfogalmazva, kitartóan dolgoznak ezért a közösségért. Székelyföldnek joga van a területi önrendelkezéshez, de az autonómia soha sem fog pártpolitikai érdekek mentén megvalósulni – a mozgalomnak függetlennek kell lennie a hajlongásban, forgolódásban megszedült pártoktól. Ezt a függetlenséget pedig csak a Székely Nemzeti Tanács biztosíthatja, nagyon odafigyelve a Stefano Bottoni által megfogalmazott kritikákra (interjú, Vásárhelyi Hírlap: felkészültség és kecsegtető jövőkép kellené az autonómiához).

-CSA-

Toró Attila: Bodoki-hegység

Hutzler Vilmos: Haza és szabadság

„Ez a két szó, melyet először tanuljon meg dajkától a gyermek.” Nem csak ezt vallotta Petőfi Sándor, hanem önzetlenül áldozta életét a haza oltárán e két szentségért – a világnak is példát mutatva ezáltal.

A magyar ifjúság – Petőfi Sándor (aki ellen a bécsi udvar ezt a körözést adta ki: „Azzal tűnt föl, hogy politikai verseket és cikkeket ír, és hogy egzaltált gyűlöletet árul el az osztrák államigazgatás ellen; a legközelebbi jövőre pedig a fennálló rend teljes felfordulását... és a véres katasztrófát jósolja. Felkérem járás-keletét gondosan szemmel tartani... levelezését pontosan ellenőrizni”). Lelkesítő irányításával és vezetésével – már 1846-ban (az úgynevezett 1848-as forradalmi évet megelőzően!) a Tízek Társasága (Jókai Mór, Tompa Mihály, Degré Alajos, Óbernyik Károly, Pálffy Albert, Bérczy Károly, Pákh Albert, Lisznyai Kálmán, Kerényi Frigyes) néven szervezkedett: tenni akart; illetve részt vállalt egy megállíthatatlan folyamatban. Pesti Füzetek címen új lapot akartak megalapítani, de a bécsi udvar ebben megakadályozta őket. 1848. március 15-én reggel viszont Jókai – mint a történések élő tanúja és

Emlékmű Agyagfalván: az 1848. október 16-18. között tartott gyűlésen a székelyek csatlakoznak a szabadságharchoz

kísérője – „proclamatiót” olvashatott fel: „Testvéreim! A pillanat amelyet élünk komoly teendőkre szólít el bennünket; Európa minden népe halad és boldogul; haladnunk, boldogulnunk kell nekünk is.” A márciusi ifjak csoportja „ifjú Magyarországnak” hívta saját magát, míg a közvéleményben a „Pilvax-kör” megnevezés terjedt el: őket a szükség és az együtt gondolkodás tartotta egyben. Érdemük az, hogy meg tudták érezni, fel tudták ismerni azt az időpontot, amidőn a szabad szó a tett erejével párosult.

A legtisztább értelemben vett „forradalom” volt ez: megteremtette a „teljes egy magyar nemzetet”. A forradalmár költő így lel-

kendezett: „Üdvözlégy születésed napján, magyar szabadság! Először is én üdvözellek, ki imádkoztam és küzdöttem érted. Üdvözellek oly magas örömmel, amilyen mély volt fájdalmam, amidőn még nélkülöztünk tégedet... Oh szabadság, édes, kedves újszülött: légy hosszú életű a földön, élj addig, míg csak él a ma-

gyar!” Március idusán a két testvérváros ki volt világitva, az utcákon lelkesült néptömeg forrongott, harsogtatva: éljen a szabadság! „Este az ablakokból nemzetiszín lobogók függtek alá, a szabadság nevével beírva. A kétfejű sasok minden királyi hivatal homlokáról levétettek – helyükbe a nemzeti címer tétetett; a fekete-sárga színek helyébe a nemzeti háromszín festetett”. – Jelentette a szemtanú.

Jókai szerint : „Petőfinék még a magyar költőn túl is volt adva az isteni szikrából: Petőfi körül – akinek lelkesedése és energiája nélkül nem lett volna Magyarországon forradalom – csoportosult az egész ifjú magyar irodalom”. Vajda János így jellemezte: „Hangján a legvalódibb meggyőződés, a belső tűz volt érez-

„Az agyagfalvi tér nyílt történetkönyve a székely földnek, azon gyűlhely, hol annyiszor jött össze e hős nemzet tanácskoznia, szabadságát biztosító törvényeket hozni, a haza és a szabadság ellenei ellen harczra kelnia; hősök tapodta, dicső történeti események szentesítette helyre értünk, le a kalappal!”

(Orbán Balázs: A Székelyföld leírása)

„Fogjunk kezet, hogy rettegünk ne keljen / Az eljövendő óriásokat! / Tartsuk meg a szép, a szent kézfogást, / Tartsuk meg azt, oh édes nemzetem! / Légy üdvözölve kebelünkön, Erdély! / Oh nemzetemnek drága szép testvére!”

Petőfi Sándor:
Két ország ölelése

hető; látszott, hogy ez embernek a forradalom oly sajátos természete, mint a Vezúvnak a tűzhányás”. Érti a személyére kiszabott új kihívásokat; egyre érlelődik, munkálkodik benne a felelősség a hazájáért, a népéért és a magyarságért. „Ha nem születtem volna is magyarnak, / E néphez állanék ezennel én”. „Új kötelesség fáradalma vár ránk, / ... kell alkotnunk ... / Egy új hazát, hogy minden szögletig / Eljusson a Nap, s tiszta levegő, / Hogy minden ember lásson, s ép legyen”.

1848. március 13-án megszületik a Nemzeti Dal; március 16-án a lelkes költő ujjong: / „Nagyapáink és apáink, / Míg egy század elhaladt, / Nem tévének annyit, mint mink / Huszonnégy óra alatt...” /

Az Erdéllyel való egyesülésért így lelkesedett: / „Fogjunk kezet, hogy rettegünk ne keljen / Az eljövendő óriásokat! / Tartsuk meg a szép, a szent kézfogást, / Tartsuk meg azt, oh édes nemzetem! / Légy üdvözölve kebelünkön, Erdély! / Oh nemzetemnek drága szép testvére!” /

Végezetül, de nem utolsó sorban – összevetve, összehasonlítva a „dicstelen” jelent a dicső múlttal: enyhén szólva, ökölbe szorul az ember

keze a kényszerűen-kínos tehetetlenségtől.

Sajnálom azokat a mai ifjakat, akik hamis eszméktől elvakítatva, nem az igazi fáklyát emelik a

Gróf Mikó Imre, az agyagfalvi székelygyűlés elnöke

magasba, hanem meg gondolatlanul, mérgező bájitalt fröcskölnék szerzetét maguk körül – szembemenve a nép, a haza törekvéseivel, érdekeivel. A hazafiság politikává züllött!

Annak idején a „Tetszetek volna forradalmat csinálni!” – gyáva, felelőtlen kézmosás következményei indították el hazánkat a legújabb kori szenvedések útján. Többek közt ezért sem tudunk (nyugodtan) ünnepegni; nincsen egységes viszonyulás a nemzethez, az országot érintő eseményekhez, a hagyományainkhoz, a jelképeinkhez. Történelmi jelentőségű és egyben létfontosságú a nemzet zászlájának jelen-

léte; lélekemelő ereje – ez természetes igény-érzés kellene legyen! Sokat vitattott a kokárda kivitelezése, milyensége is, amely a magyarságunkat kifejező egyik jelkép. Ezt tűzzük ki a nemzeti ünnepeken, avagy a hagyományörző együttléteken. A heraldika szabályainak ellentmondva: összetévesztik, vagy nem tartják fontosnak (?) azt, hogy a kokárdák értékelésekor belülről kezdődik a színek sorrendje. Ennek megfelelően a szabályos magyar kokárda: belül piros, a külső sávban meg zöld – így a körív alatt szépen, zászlószerűen kapjuk vissza a csíkozást.

Nemzeti ünnep előtt állunk, tehát: ez lenne az a nap; az az alkalom, amikor közös hazánkban egy reményteljes jövőt lehetne körvonalazni, megalapozni az értelmetlen – ostoba, sehova se vezető – mesterséges feszültségkeltés helyett. Jövőnket döntően befolyásolja, hogy mennyire tud a magyar társadalom értékei érdekéért mentén lelkileg összefogni; illetve az országért, a nemzetért vállalt felelősség mennyit nyom a latba.

Bátorításként ajánlom Reményik Sándor: Petőfi-hez című versét

JÚNIUSI NYILATKOZAT ÉS PETÍCIÓ, 2017. június 4.

Románia Kormányának és Parlamentjének

RMDSZ-nek

MPP-nek

Tájékoztatásképpen: Klaus Iohannis államfőnek

Erdélyre, az erdélyi magyarságra figyelő, demokratikusan gondolkodó emberek, civil, kormányzattól független egyesüléseként, a Székelyföldi Autonómia Alap kezdeményezőjeként – tiszteletben tartva a román állam szuverenitását, törvényhozási szabadságát – támogatjuk Székelyföld területi autonómiatörekvését és a Székelyföld területén kívül élő romániai magyarság teljes körű kulturális autonómiáját, mint az egyetlen ésszerű, nemzetközi jogi normáknak megfelelő megoldást, mellyel a román-magyar békés együttélés biztosítható. Tiltakozunk Románia tervezett közigazgatási átalakítása ellen, melynek egyik legfőbb célja nem más, mint a még többen élő magyar közösségek megmaradt, természetes kapcsolatrendszerének a felszámolása, maradék erejének a megtörése.

Ennek szellemében felkérjük Románia kormányát, hogy haladéktalanul kezdje meg a tárgyalásokat a Székely Nemzeti Tanáccsal Székelyföld területi autonómiájának biztosítása tárgyában.

Felkérjük a román törvényhozásban dolgozó magyar képviselőket, hogy a Székely Nemzeti Tanács által megalkotott autonómia statútumot terjesszék a parlament elé, segítsenek abban, hogy érdemi vitára kerüljön sor a területi önrendelkezés tárgyában.

A fentieken kívül támogatjuk a Székely Nemzeti Tanács által megfogalmazott, a marosvásárhelyi Postaréten, 2017. március 10-én, a Székely Szabadság Napján elhangzott, Románia Kormányának és Parlamentjének, valamint Klaus Iohannis államfőnek címzett, petíció követeléseit. Ennek alapján:

- Követeljük, hogy a tervezett közigazgatási átszervezés során Székelyföld alkosson önálló, autonóm jogkörökkel rendelkező közigazgatási és fejlesztési régiót a Székely Nemzeti Tanács által kidolgozott jogszabálytervezet alapján!
- Kérjük, hogy a román kormány és parlament a közigazgatási átszervezés során tartsa tiszteletbe vállalt nemzetközi kötelezettségeit.
- Tiltakozunk az erdélyi magyar oktatási intézmények ellehetetlenítése, önkormányzatok zaklatása, a magyar anyanyelvhasználat korlátozása, és a magyar szimbólumok üldözése ellen.
- Követeljük, hogy a kormány kezdjen párbeszédet Székelyföld státuszáról a székely nép legitim képviselőivel, a Székely Nemzeti Tanáccsal és a székely önkormányzatokkal!

Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület

2017. június 4.

Észrevételek a Transindex kritikájára

Megjelent az első nagyobb lélegzetvételű kritika az általunk tervezett és kiadott Erdély társasjátékról. Nagyon örülünk, hogy a főáramú média is foglalkozik vele, a célunk, hogy minél több érdeklődőhöz eljusson a játék híre és minél többen használják, élvezzék a játékot. Miután a saját gyermekünk, mi nem vagyunk hivatalosan érdeklődő, kategória alá tartozunk, kérjük, hogy amennyiben már találkoztatok a játékkal tiszteljétek meg bennünket a véleményetekkel, levélben és a transindex cikkéhez fűzött hozzászólásban. Annál is inkább, mert az első kiadás utolsó darabig elfogyott és most készítjük elő a játék második kiadását.

A fentieket 2017 február végén írtam és érkeztek is visszajelzések; azonban hiányérzetem van és megszületett a döntés, hogy magam elé véve a játékot röviden reflektáljak a kritika megállapításaira.

A kritika szerzője "élő kulturális találkozás szimulációjának" képzelte előzetesen a játékot, hogy mi orientálta ez irányba arról nem ejtett szót s ez azért is furcsa, mert az ismeretterjesztő, ismeretbővítő kategóriában, hagyományos táblajáték formában — jelen tudásom alapján — ezt igen nehezen lehetne megvalósítani. Ez persze nem azt jelenti, hogy nem szabad ezen gondolkodni, sőt, mi a magunk részéről nagyon boldogok lennénk, ha születne egy ilyen játék — véleményem szerint erre elsősorban egy modern, a mai kor számítógépes játékaiként mintájára megalkotott, online játék lehetne alkalmas. Arra nem akarok most kitérni, hogy ez milyen költségekkel járna...

Komoly bírálat érte a játékot

az alkalmazott kultúrakonceptió kapcsán: "romos épületek, huszadrangú híres emberek, hagyományos kulturális produktumok" jelennek meg elsősorban és a kortárs tematikák háttérbe szorúlnak. Ez utóbbi megállapítás helytel-közzel igaz, és tudatos döntés eredménye, minekutána a jelenre ható történeti, kulturális tényezők ismerete nélkül igen nehezen tudja a gondolkodó ember elhelyezni magát a világban. Másrészt a felhasznált "ismeretanyag" kelően szűrt és "megülepedett" információkat tartalmaz — a huszadrangú hírességgel és a romos épülettel én azért vigyáznék.

A megjelenés nem elég korszerű, túlságosan a lexikális tudáson van a hangsúly, a skanzen-Erdélyt helyezi előtérbe, a bátorságnak és a stratégiának kevés szerep jut, a infotainmentként (!) nem működik (mert már eleve erős motivált-ság szükségeltetik a játékosok részéről — vagyis nagyon kell érdekelje őket Erdély...) jönnek a további megállapítások. Nos a játék olyanoknak készült, akik nem sajnálják az időt, hanem

leülnek egy asztal köré és minél többet szeretnének tudni, megtudni Erdélyről — lehetőséget adva maguknak, hogy új műveket, szerzőket, történelmi érdekességeket, fontos vagy neadj'isten kevésbé fontos, de elgondolkodtató tényeket ismerjenek meg. Ahhoz, hogy igazán élvezhető legyen, egyértelműen, kell az Erdély irányába megmutató érdeklődés — az mondjuk fel sem merült bennem, hogy olyan ül le a játék mellé, aki soha nem hallott Erdélyről, vagy aki hallani sem akar róla.

A kritika nagy része helytálló és külön megköszönjük az egyensúlyra való törekvést. Annyi az egész, hogy másképp látjuk a világot és másként értékelünk — ez pedig teljesen rendben van.

Csíki András

A kritika: Oktatási segédanyag-nak megteszi: Erdély-ismereti társasjátékot teszteltünk <http://eletmod.transindex.ro/?cikk=26478>

Az én Székelyföldem — fotókiállítás a Debreceni Egyetemen

Tisztelt Jelenlévők!

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm Önöket az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület, az EJKE nevében. A fényképek válogatásakor először is egy egyszerűnek tűnő, mégis roppant összetett kérdés jutott eszembe: hányféle Székelyföld létezik? Ezen a fórumon nincs lehetőség ennek kifejtésére, de biztos vagyok benne, hogy sokuk találkozott már a mese-szerű, a legendákkal-teli, a morózus, az elmaradott, a paradicsomi, az időtlen vagy éppen a rideg Székelyföld képével. Itt, most mikor megnyitom ezt a tárlatot azt kérem, nézzék el nekem elfogultságomat ... a szülőföld kötelez és feladatokat állít az ember elé.

Nagyszerű kiállításokkal, beszámolókkal, képes könyvekkel, filmekkel találkozunk és a szépségre fogékony ember bizonnyal nem fogja azt mondani, hogy unalmasat, sablonosat látott, hallott, tapasztalt. Az év bármely szakában is keressük fel, a székely táj, a székely falvak és városok, a székely emberek mindig tartogatnak számunkra valami különleges ajándékot és ha nyitott szemmel, hangokra érzékeny füllel és békés, szerető szívvel közelítünk biztos, hogy feledhetetlen emlékeket szerzünk és megfogam a vágy, hogy mihamarabb nekiinduljunk újra és újra; hogy visszatérjünk vagy kicsit tovább menjünk, egy kicsit többet lássunk, egy kicsivel több történetet halljunk, egy kicsivel több mesét, legendát ismerjünk meg, több kezét szorítsunk meg, több barátkozásba kezdjünk... Mindazonáltal vigyázzunk, mert nem múzeumban, nem skanzenben járunk. Székelyföld van, volt és lesz!

Az arany színű, nyolcágú, csillagformájú Nap és az ezüstösen csillogó Hold, a katolikusok, reformátusok, unitáriusok Istene vigyázza a hegyeket, völgyeket és azt a szikár, makacs, tettekre kész népet, mely azt a hazájának tudja évszázadok viharában, vérlázító, megalázó határvonások, új és új kihívások között. A mintegy tizenkétezer négyzetkilométer területű, mai értelemben vett Székelyföld, egyre több nyílt, vagy bújtatott szándéknak célpontja, ugyanakkor ami számunkra a legfontosabb, az annak a tudatosítása, hogy a székelység az egyetemes magyar kultúra egyik különleges gyöngyszeme, ilyen értelemben azok a veszélyek, melyek rá leselkednek az összmagyarságot fenyegetik – meggyőződéseim, hogy az élet nagyon sok területén tudják gazdagítani a magyar értéket, amennyiben biztosítva lesz jövőjük, szülőföldön való boldogulásuk, az, hogy mindennapjaik legfontosabb kérdéseiben ők maguk döntsenek. Meg vagyok arról is győződve, hogy

így lesznek legnagyobb hasznára sajátjaiknak, a magyar nemzetnek és így szolgálják leginkább a többségi nemzet javát is.

Az én Székelyföldem fotókiállítás anyaga az EJKE 2016-os fotópályázatára beérkezett pályaművekből és egy-egy külön felkért alkotó sorozatából van összeállítva. A pályázati kiírás szerint amatőr és professzionális fotósok jelentkezését vártuk egy-egy olyan képpel, amely tükrözi a székely ember szabadságvágyát és közvetve, vagy közvetlenül kapcsolódik a székelység előtt álló legnagyobb kihíváshoz, mégpedig ahhoz, hogy Csikban, Gyergyóban, Gyimesekben, Háromszéken, a Sóvidéken, a Nyikómentén, a Nyárádmentén, Marosvásárhely és Udvarhely környékén kezébe vegye sorsának alakulását – és csak saját tehetségére, állhatatosságára, ügyességére támaszkodva építse fel holnapját. A kiállításon mintegy negyven fénykép látható, amely a szerzők egyéni történetei alapján – így, vagy úgy – a bilincset nem tűrő, ugyanakkor békeszerető székely emberhez, környezetéhez kapcsolódnak. Sokan ismerjük a Tamási, Farkas, Ferenczes, Kányádi, Wass, Nyíró által közzé tett motívumokat és **vége-hossza nincs felsorolásba kezdetnének, amennyiben a különböző művészeti ágak képviselőit szeretnék felsorolni, akiket meghívott a székelység s a rájuk bízott természeti kincs, s mindaz, amit verítékekkel, eszességgel alkotnak. A kiállításon szereplő fotósok is hozzáteszik a maguk Székelyföldjét ehhez a nagy kincsestárhoz, van, akinek a máig el nem hagyott, vagy a már távoli szülőföldet, van, akinek egy feledhetetlen nyári emléket, egy hívogató túrautazást jelent, olyan is akad akinek filozófia feladvány, egy tovább és tovább gondolandó kérdés fogalmazódik meg egy-egy képe láttán ...**

Csikí András, az EJKE elnöke

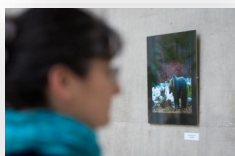
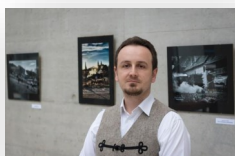

földet, van akinek egy feledhetetlen nyári emléket, egy hívogató túrautazást jelent, olyan is akad akinek filozófia feladvány, egy tovább és tovább gondolandó kérdés fogalmazódik meg egy-egy képe láttán. S ezután jönnek Önök, akik akár újra is értelmezhetik a megragadott pillanatot és elvihetik magukkal az élményt, remélhetőleg azért, hogy felkerekedjenek és fényképezőgéppel, vagy anélkül, csupán a szívükben, a lelkükben eltárolva elkészítsék saját Székelyföld képüket, albumukat, tablójukat.

Köszönjük szépen a Debreceni Egyetem Közművelődési Titkárságának, hogy helyet ad a kiállításnak és reméljük ez csak a kezdete egy reményeink szerint kölcsönös meglepetésszerű eredményező együttműködésnek. Szeretnénk, hogy a nem is olyan távoli jövőben egy-egy kimagasló székelyföldi fotóművész egyéni kiállítását, illetve már összeállított és Székelyföld- és/vagy Erdély-tárlatokat is elhozhatunk erre a helyre.

Debreceni Egyetem Élettudományi Galéria, 2017. február 04.

Csikí András, EJKE-elnök

AZ ERDÉLYT JÁRÓK
KÖZHASZNÚ EGYESÜLET
(EJKE)

AZ ÉN SZÉKELYFÖLDEM
CÍMŰ FOTÓKIÁLLÍTÁSA

2017. FEBRUÁR 4. 15 ÓRA
ÉLETTUDOMÁNYI GALÉRIA

A Debreceni Egyetem Közművelődési Titkárság Kulturális és Szervezési Irodája tisztelettel meghívja Önt és kedves Családját

az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület (EJKE)

Az én Székelyföldem
címmű kiállítására

Megnyitja: 2017. február 4-én, (szombat) 15 órakor
az Élettudományi Galériában

Megnyitja: Csikí András, az EJKE elnöke

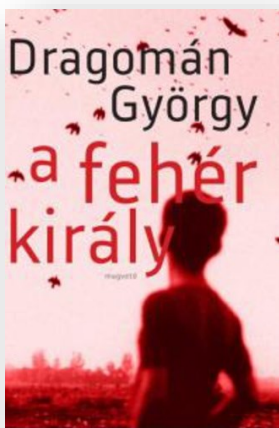
Közreműködik: A Debreceni Egyetem Mantoverdi Kórusa
vezényel: Takács Ildikó és Pászár István

A kiállítás meglepetésszerű
2017. február 4 – 24-ig, naponta 8-20 óráig

Cím: Debrecen, Egyetem tér 1.
(Egyetem és Botanikus Kert között)

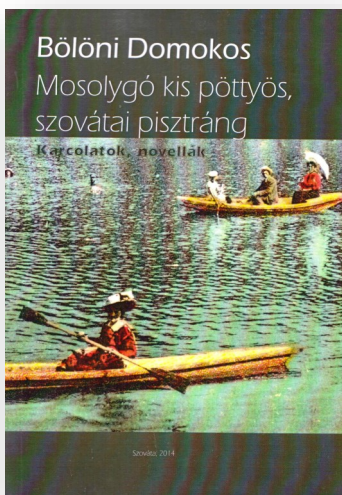
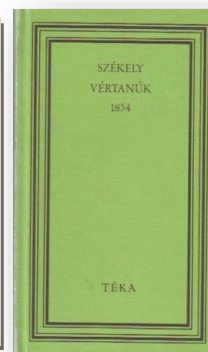
Képek:
naplo.hu

Könyvajánló

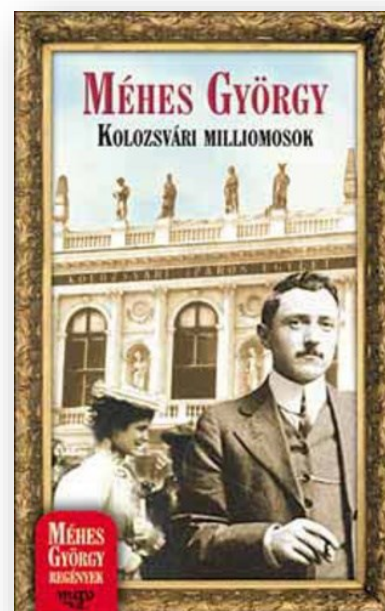
„Hogyan dolgozza fel egy tizenegy éves kamasz, ha apját a szeme láttára hurcolják a Duna-csatorna munkatáborába? Hogyan éli meg az apa hiányát és az elhurcolás köré épített családi hazugságokat vagy titkolt történeteket? Milyen remények éltetik a mindennapok amúgy sem könnyű kamaszvibaraít megnehezítő élethelyzetben? Erről szól *A fehér király* című lendületesen megírt regény. A hol vicces, hol tragikus történetekből kirajzolódik egy abszurd, de gyerekszemmel mégiscsak szép világ, amely inkább elemeiben, mint konkrét történelmében azonos a kora nyolcvanas évek Erdélyével és Romániájával. A kiskamasz fiúnak apja elvesztése miatt hirtelen szembesülnie kell a felnőttég terheivel. A főhős a gyermekkor értetlen-ártatlan optimizmusának és a felnőttég reménytelenségének határhelyzetében még képes arra, hogy játékosan és mitikusan lássa a brutális békéközpontokat.” www.libri.hu

„Amikor 1854. március 10-én reggel Marosvásárhelyen a Postaréten, a mai Székely mártírok terén kivégezték Török Jánost, Gálffy Mihályt és Horváth Károlyt – a Makke-féle összeesküvés székelyföldi szervezőit, majd április 29-én Sepsiszentgyörgyön basonló hadbírói ítéletet hajtottak végre Várady Józsefen és Bartalis Ferencen –, a dobpergés és a német vezényszavak az öt férfiú vértanúságán kívül a Habsburg-ellenes mozgalom végét is jelzi. [...] A történelemnek egyik sokat vitatott fejezetéről van szó, olyan mozgalomról, törekvésekről, melyekkel kapcsolatban a legkülönbözőbb irányzatú történetírás sem mulasztotta el az "ábrándos", „déliabós” s ehhez hasonló jelzők használatát.”

„Marconi is hallgatta a SZER-t, hát ugyan ki nem? De hogy lefekvés után is kénytelen légy hallgatni, az ismétléseket is, hiszen meglehetősen sok volt az ismétlés, ráadásul ilyen pimasz hivalkodással, hogy né, mit meg nem engedhetek magamnak, oszt' ez a paccinger, Marconi most is beleremeg: ez, uram-istenem, harsogva szajda Ceausescut és Helénát és az egész brancsot, és mégsem lett semmi baja, nem zaklatták, nem tartottak házkutatást nála, Istenem: ezt nem jelentette fel senki!... Hát akkor nem provokáció itt minden? A nagy bepaj, a nagy zengazinduló? Hogy ez a majom naponta elgajdolja a Székely himnuszot, meg a Zúg a fenyves a Hargitán-t?!... Hát nem kész örület? Aztán ez a pasas a forrasi után egyből úgy lecsendesült, azt mondják, Hargita megyéből kapta a fizut, de hogy ő mivé kámforgott, azt még a SRI sem tudja. Elég az hozzá, Marconi nem vegyült soba senkivel, ez egy nagy tömb, itt őt ismerik, de csak a szakma határain belül; ahol javít, eljátszza a Münchhausen-szindrómát, és mindig megtalálja a módját, hogy a tulaj legyen hálás, amiért elrontotta, boldogabb vadászmezőkre térítette (el) a készülőlkét. „ (A besúgó kutyája)

„Keller Frigyes, a szép szál iparoslegény 1877-ben elindul bajor földről, hogy ellesse a külföldön tímármestereinek fortélyait. Erdélyben aztán megállapodik, hat fia születik, akik a cserzőkád mellett tanulják ki apjuk mesterségét, hogy Európa-szerte elismert bőrgyáros familiát alkossanak. A legenda szerint Kelleréknek még a bőrük alatt is pénz lapul, pedig a valóságban szerencsésük éppúgy forgandó, mint Erdély sorsa a századfordulón. Hol nőket szédítenek és gusztálják a kártyát a kaszinóban, hol ipari kémkedésre adják a fejüket, és körömszakadtáig barcolnak a gyárért, a családért, akár egymással is. Közben a koronás főke ügyleteit a világpolitika tartja napirenden, a Keller familia úgy lavíroz a nagyhatalmak között, hogy a haszon mellett a tisztesség is megmaradjon. A Gyöngyharmat Palkó, a Szikra Ferkó és más meseregények alkotója ezúttal a Trianon előtti és utáni erdélyi társadalmat örökíti meg, regényes formában. A Nagy Mesélő magyarokról, románokról, zsidókról és németekről ír - nem a nemzeti, hanem az emberi vonásokat tartva szem előtt. Olyan békebeli történet ez - még ha háborús időkről szól is -, amelyben a mesék a valóságban folytatódnak. Az erdélyi polgárság tündöklését és bukását bemutató Kolozsvári milliomasokat sokan a Méhes-életmű rejtett kincsének tartják.,, www.libri.hu

Hutzler Vilmos: Édes (az) anyanyelvünk

Az Anyanyelv nemzetközi napja február 21. A soknemzetiségű tengerben a magyar nyelvnek is egyenrangú helye és jelentősége van.

Az anyanyelv mindenki számára a legféltettebb kincs kell, hogy legyen, mert anélkül nem létezőnk mi sem. Annak művelését, elsődleges rangra emelését bármivel és bármikor elősegíthetjük helytől és technikai felszereltségtől függetlenül. (Gondoljunk csak azokra a dúdolókra, altatókra, mondókákra, énekekre, mesékre, amelyeket édesanyánktól hallunk először.)

Az évezredes hagyományaink őrzése, átörökítése; az öltözködésünk; a viselkedésünk; a megjelenésünk – az anyanyelvünkhöz való viszonyunkat is jelezheti.

A legelső anyanyelvi megnyilvánulás az, amikor az újszülött sajátos módon köszönti a neki életet adó édesanyát – a környezetét. A születés misztériumának köszönhetően az áldott állapot után édesanyai „hivatás” következik életünk végéig.

A nyelv művelés célja: az anyanyelv védelme; az anyanyelvi műveltség emelése; az anyanyelv öntudatos, igényes használata; ébrentartása. Széchenyi István így nyilatkozik: „*A nemzeti nyelv míg az fennmarad, a nemzet is él bármi sínlődvé is sokszor.*”

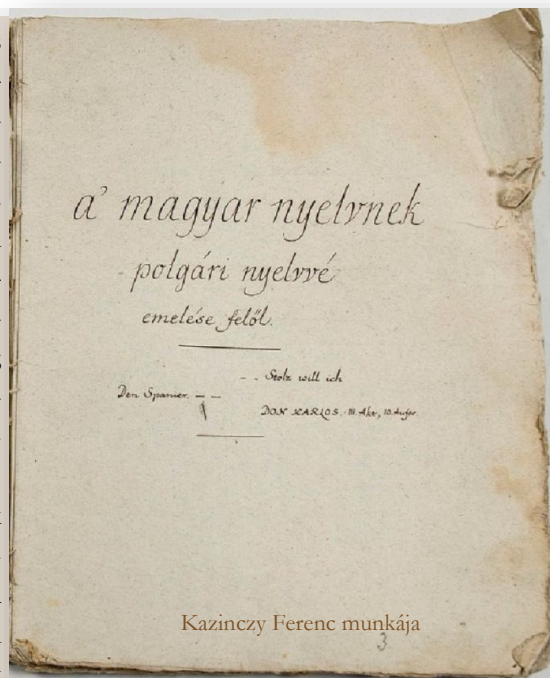
A nyelv hangszerhez hasonlítható, amely gondolatokat, érzéseket, érzelmeket, hangulatváltozatokat szólaltathat meg; egyben egy történetileg kialakult közösség szellemiségi és lelki felépítésének tükré. Szükséges – tehát – ápolni, karbantartani, fej-

leszteni. A nyelv művelés tulajdonképpen társadalmi kérdés (ezt állítja Kodály Zoltán is.), és minden olyan tényező felelős érte, amely anyanyelvi ismereteket továbbít, sugároz: az anyanyelvi oktatás; a közművelődési élet; napisajtó; rádió és televízió; az irodalom hatékonysága.

Önazonosságunk záloga a nyelv: az anyanyelvnek kell biztosítani az összetartozásunkat. A Kárpát-medencében élők számára a magyar nyelv művelése: küzdelem egy ellenséges környezetben. Szinyei József szerint: „*Nyelvünk legnagyobb baja az idegen hatás befogadására való nagy készségünk.*” Gárdonyi Géza szerint: „*Ha a nemzet a nyelvét elveszti: Isten se adja vissza többé.*” Kosztolányi Dezső ugyanakkor erre figyelmeztet: „*Akkor válik veszedelmesé, amikor az idegen szavak – azaz, az idegen gondolkodás jelképei - magyar álarcot öltenek.*”

Mostanában a gyors, hadaró beszéd kezd úrrá lenni – azaz, a magánhangzók kiejtésének időtartama – a hosszúság és rövideg megkülönböztetése sérül. Az is igen fontos, hogy egy másik nyelv szavai ne kerüljenek beszédünkbe: szókincsünk kiapadhatatlan tárházából kell kiválasztani a legalkalmasabbat.

Azért, hogy az önkifejezés hathatós eszközévé váljék: a nyelvet, az anyanyelvet is tanítani kell. Az első és örökös tanító: az édesanya. A természet csak egyetlen édesanyát adott nekünk, csak egyetlen édes anyanyelvet. Nyel-

vünk szavai az anyatej közvetítésével épülnek bensőnkbe, a tudatunkba. A nyelvben beálló változásokat mérlegelni kell: az új nyelvi elem fejleszti-e, gazdagítja-e nyelvünket – vagy épp ellenkezőleg hat?! A nyelvvel szembeni elvárás nem a szépségen, a kellemes hangzáson múlik elsősorban, hanem a gondolkodás kifejezhetőségén, könnyedségén.

Sokat beszélünk az anyanyelvről, de vajon „apanyelv” létezik-e? Sajnálattal tapasztalom, hogy van: olyan értelemben, amikor az idegen nyelvű apa – merényletet követve el az édesanya és nyelve ellen – csakis az ő beszélt nyelvét kényszeríti környezetére.

Ezekben a nehéz időkben igen nagy nyomás nehezedik ránk és az anyanyelvünket is megpróbáltatások sújtják. „Nagy a világ és nincsen testvérünk benne”. Az, azonban csak tőlünk függ, hogy milyen állapotú anyanyelvet adunk át örökösainknek.

Hutzler Vilmos: Balsors vagy ... leszámolás (!?)

A
U
T
O
N
Ó
M
I
Á
T
S
Z
É
K
E
L
Y
F
Ö
L
D
N
E
K
!

Vannak „rejtélyes” népek, népcsoportok – amelyek múltját, eredetét ködfátyol takarja. Ilyenek „a mi széke-lyeink” is.

Abban egyetértés van, hogy a székely szó nem valamilyen foglalkozást, hanem egy népet: egy jól elkülöníthető népcsoportot fed. Szerencsére az sem vitás, hogy a székelyek elsősorban határőrző-védő feladatokat láttak el. Ők nem voltak kimondottan egyenruhás katonák: „bizalmi állást” töltöttek be – állandó készenlétben „katonai ügyeletet” biztosítottak. Felelősségteljes és egyben igen veszélyes vállalkozás volt ez. Jól tudta ezt maga Nagy Lajos is, amikor a szükségben így fordult a székelyekhez: „Lovaitokkal és fegyvereitekkel gyorsan álljatok készen, hogy ha közetek megyünk, régi szokásos hűségetek szerint velünk útra kelhessetek. Tudjátok mindnyájan, hogy eddig minden kívánságotokat teljesítettük, és ez után is Isten segítségével teljesíteni akarjuk”. „Jutalomként” – föld adományozásával igyekeztek letelepíteni valamennyit.

A székelyek földjét „regnum siculicum”-nak nevezték, amelyen a szabadsághoz jobban ragaszkodtak, mint az élethez. Ha esküt kellett tenniük: azt a Napra, a Holdra és a csillagokra tették (székely zászló!). Központi akarat rájuk kényszerítését nem tűrték: ha a (nem magyar!) király középük nevezett ki valakit: egyszerűen nem vették tudomásul.

Az idő múlásával azonban, egyre gyülekeztek a vészjóslo felhők. Erdély egy vaskézben tartott osztrák tartománnyá lett. Évtizede-

Lochorn Zsolt: Székelyföldi fővője

ken keresztül a bécsi udvar megakadályozta az országgyűlés összehívását (Mária Terézia önkényuralma!). Rendeletük útján, kimondottan osztrák törvénykezés zajlott. Miután katonai kormányzat ketrecébe kényszerítették Erdélyt: elrendelték a katonai sorozásokat. Ezt az idegen kényszert a székelyek igen hevesen utasították el – vállalva a „rebellis” szerepet. Ennek viszont tragikus vége lett.

253 évvel ezelőtt a Habsburg császári katonaság azért hajtotta végre a SICULICIDIUM-nak nevezett tömeggyilkosságot, mert Madéfalva lakossága nem volt hajlandó megalkuvó módon kiszolgálni az uralkodó házat és – igába hajtva fejét – lemondani saját szabad döntésjogáról.

1764. január 7-én hajnalban az 1300 fős császári sereg kegyetlenül végrehajtott mészárlása nyomán – az emlékirók szerint – 200-600 székely veszett oda. A Csík-szeredától 10 km-re található obeliszken – amelynek tetején egy kőgömbön tárja szét szárnyait a magyarok turulmadara – ez olvasható: „Emlékek nem vész el, örökre fennmarad, / Kik az

ősi szabadságért vértettek el.” (Ha a latin esemény-szóban szereplő betűket római számjegyekként adjuk össze [U=V], az elkövetés évszámát kapjuk.)

A Madéfalvai Veszedelem bekövetkezése után a székelyek közül sokan „átcsángáltak” a Kárpáton túlra – így lettek ők a bukovinai székelyek, akiket hánytatott sorsuk folyamán, végül is Tolna és Baranya megyékbe telepítettek át a XIX., illetve a XX. században.

A székely-magyarságot – mondhatni, ott a végeken – napjainkban is ugyanaz az ösztön-erő élteti és tartja fenn egy erőszakos nemzetállam karmaiban, mint egykori dicső eleinket – s így: „Megáll a szikla, nem porlik tovább!”. Azt is tudva tudják, hogy: „A víz szalad, de a kő marad ... a kő az marad”; illetve a farkaslakai nagy székely örök igazságát is magukénak vallják: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

Ez az otthon: a mi Tündérországunk!

SZÉKELYFÖLDI
AUTONÓMIA ALAP

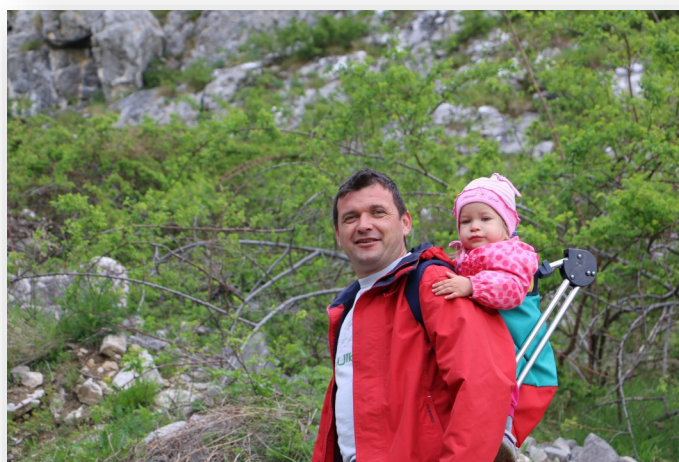

Néhány napra visszatértünk Torockóra — sok-sok fantasztikus élmény helyszínére. Megerősítve egy jókora gyermekcsereggel és néhány új ismerőssel ismét megmáztuk a Székelykővet és számba vettük a falu újdonságait. Csécs Márton tiszteletes úr tartott nekünk egy rövid, de annál tartalmasabb ismertetőt a falu múltjáról és jelenéről — azok számára is voltak érdekes részletek, akik sokadjára voltak az Ordaskő tövében és már sok torockói témájú könyvet, füzetet átlapoztak (pl. a torockóiak — az „Unitárius Mekka” lakói állítólag a mai „lájkk-jelzéssel” köszöntötték egykoron egymást, utalván az unitárius jelmondatra: Egy az Isten!). Az EJKE egy kis tanszer – és könyvcsomagot valamint pénzadományt ajándékozott az egyházközségnek, ezzel segítve a gyerekekkel kapcsolatos munkát.

Szokásunkhoz híven a Király Vendégház lakói voltunk, ahol fantasztikus ételeket ettünk és ahova mindig barátként térünk vissza.

Na és persze voltak finom enyedi borok, születésnapi köszöntések, katartikus élmények (ugye Laci?) és sok-sok nevetés...

Kiss Székely Zoltán

Hol a Nyárád Marosba fullad

Hol én laktam, régiségkereskedések nincsenek,
minden használható s elhasználódik szerre.
Lépcsőjén az elhasználhatatlanságnak ülök
s bámulom az időt. Elperereg.
Furulya szólal. Peng egy cimbalom.
Régi dallamok bújnak elő a lány ujjai alól.
Megülve harmadfűlovát legény léptet el ottan.
Míntha harcosa volna régfeledett vitézi kornak,
ki éppen menekül vélt sorsa elől
nyeregnélküli lován. Visszanéz a lányra,
a szép szűz szempillája rebben.
Sohsem felejtik már egymást.
És sohsem találkoznak itt sem, máshol sem.

Valamikor majd a jövőben ugyanitt
pengeti húrját a gitárnak szépmellű lánya.
S barna, vágott szemű legény néz le rá
motor nyergéből. Tekintetük találkozik.
Tudják látták már egymást,
s újra látni fogják
évszázadok múlva megint.
De testük egymástól megtiltatott.

Akkor én már nem leszek jelen.

2014.

TISZTÁS FOLYÓIRAT

Kiadja: EJKE (4032 Debrecen, Vezér utca 23. IV/10.)

Szerkeszti: Csiki András

Lektorálja: Pap Gy. László